

ปัญหาการบริหารงานและแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

Problem and Guided Solution for the Faculty Internal Quality Management in a Selected Eastern University

จารุวรรณ ธรรมศิลป์*

jaruwan_tummasin@hotmail.com

ศญาญูธีระวณิชตระกูล**

ระพีพันธ์ ฉายวิมล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก โดยผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการเก็บข้อมูลจาก 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 11 คน 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 7 คน โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยตามมาตรฐานด้านการดำเนินการตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เห็นว่าปัญหาของการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ทั้ง 4 ด้านเรียงตามผลการวิเคราะห์ความถี่ของปัญหาจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) การตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา 2) คณาจารย์ของคณะมีภาระงานสอนมาก จึงทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิจัย 3) โครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีจำนวนน้อย และ 4) การสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ตามลำดับ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโดยใช้กระบวนการเชิงคุณภาพ (PDCA) โดยเริ่มจากการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับให้เห็นความสำคัญ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และเกิดปัจจัยสนับสนุนการทำงานด้วยวงจรพัฒนาคุณภาพทั่วทั้งองค์กร เพื่อเป็นค่านิยมหลักของบุคลากรและปฏิบัติเป็นวัฒนธรรมขององค์กรต่อไป

*นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำสำคัญ : ปัญหา/ แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

Abstract

This research aimed to study the problem and guided solution for the faculty internal quality management in a selected Eastern University. The researchers used qualitative research method to collect data with 1) in-depth interviews administrators, teachers and supporting staff responsible for quality assurance with 11 people, 2) focus group with seven quality assurance specialist on the mission of higher education institutions and 3) content analysis.

The study results showed that;

1. Problem of the faculty internal quality management in a selected Eastern University ranged from most to least were; 1) the published research of graduate students, 2) instructors have too much work load, 3) having too few project services to the society and 4) creating a quality for the Arts and culture service.

2. The guided solutions for the faculty internal quality management as the result of the focus group suggesting using PDCA process for the internal quality assurance starting with creating an understanding of the personnel at all levels to see the importance of the quality assurance in order to create the cooperation and working elements with the PDCA through out the organization to be the core value of the organization and organizational culture.

Keywords: Problem, Guided Solution for the Faculty Internal Quality Management in a Eastern University

บทนำ

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจ ทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบัน มีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ปัจจัยดังกล่าว คือ สถาบันอุดมศึกษา มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สามารถพัฒนาองค์ความรู้และผลิตบัณฑิต ตอบสนอง

ต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับสากล การพัฒนา ภาคการผลิตจริงทั้งอุตสาหกรรมและบริการ การพัฒนาอาชีพ คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน และสังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วม (Participation) มีความโปร่งใส (Transparency) และมีความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability) ตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้ ด้วยความจำเป็นดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาร่วมกับต้นสังกัดจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบและประเมิน การดำเนินงานของภาควิชา คณะวิชาหรือหน่วยงานเทียบเท่า และสถาบันอุดมศึกษา

ในภาพรวม ตามระบบคุณภาพและกลไกที่สถาบันนั้น ๆ กำหนดขึ้น โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานตามตัวบ่งชี้ในทูลงค์ประกอบคุณภาพว่าเป็นไปตามเกณฑ์ และได้มาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 1 - 2)

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญในการทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการ ที่มีคุณภาพมาตรฐาน ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค และเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง และทำให้ ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษาที่มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

คณะที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง เป็นสถาบัน อุดมศึกษา ซึ่งปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งมีภารกิจหลักที่จะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 1) โดยคณะวิชา มีการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างต่อเนื่อง ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยให้ถือว่าการประกันคุณภาพ

ภายใน เป็นภารกิจหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการ อย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องสร้างระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงาน มีการวัดผลสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน แล้วจัดทำรายงานผลการดำเนินการเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และมีนวัตกรรมเป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

คณะที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง ดำเนินการประกันคุณภาพตามองค์ประกอบคุณภาพ 9 ด้าน จำนวน 23 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และตามเกณฑ์มาตรฐาน 4 มาตรฐาน จำนวน 18 ตัวบ่งชี้ ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) และตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ของคณะ จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ โดยในรอบปีการศึกษา 2554 - 2556 ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัย มีนโยบายให้ส่วนงานภายในมหาวิทยาลัยจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีจำนวนตัวบ่งชี้รวมกันทั้งสิ้น 41 ตัวบ่งชี้ โดยมีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ประจำปีการศึกษา 2554-2556 ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้ง 3 ปีการศึกษา (คะแนนการประเมินเฉลี่ยเท่ากับ 4.48, 3.95 และ 3.77 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่าคะแนนการประเมินในแต่ละปีมีคะแนนการประเมินเฉลี่ยในภาพรวมคะแนนลดลง และคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ได้เสนอแนะจุดที่ควรพัฒนาของภารกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การตีพิมพ์ผลงานวิจัยของบัณฑิตระดับปริญญาโทและปริญญาเอก มีจำนวนน้อยมาก 2) ควรส่งเสริมให้คณาจารย์ตีพิมพ์ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ

ให้มากขึ้น 3) ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการจัดทำโครงการบริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม หรือองค์กรภายนอกอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่สร้างรายได้ให้กับคณะเอง และบริการสาธารณะด้วย ทั้งนี้ การเขียนแผนต่าง ๆ ควรต้องให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นด้วย และ 4) ขาดการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และมีผลงานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ตามลำดับ

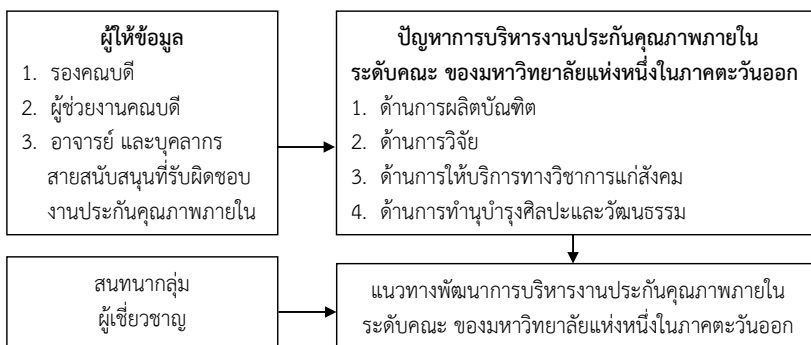
จากปัญหาดังกล่าว มีความสำคัญต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลมาปรับใช้เป็นแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน และนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีในด้านการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าปัญหาการบริหารงานและแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด จำนวน 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2554, หน้า 1) ได้แก่ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต 2) ด้านการวิจัย 3) ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และ 4) ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

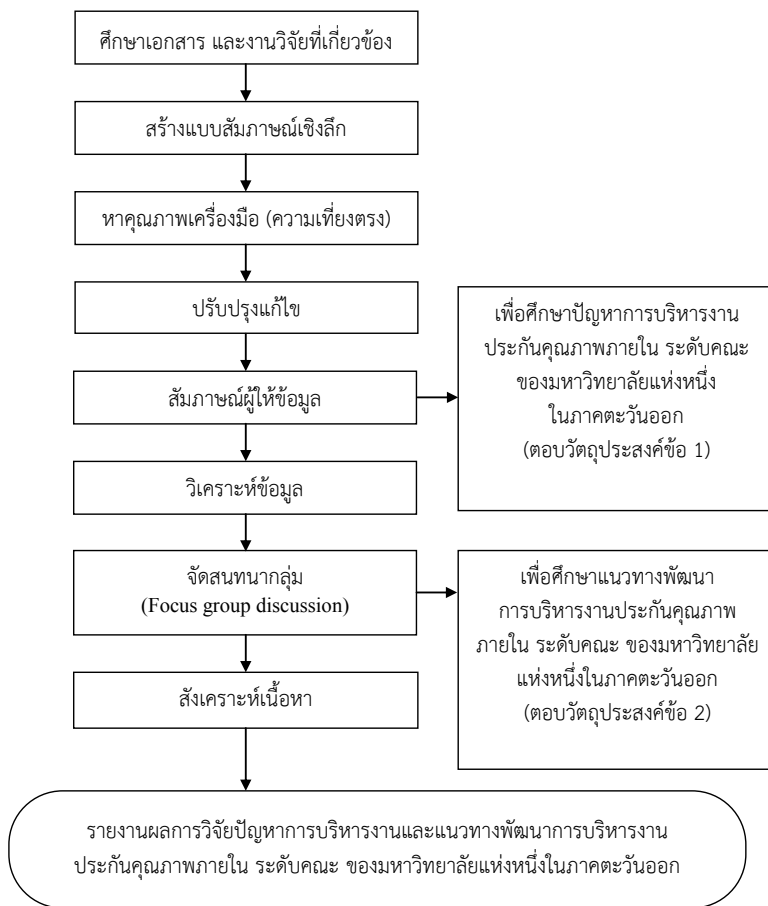
1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปัจจุบัน

2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานต่อไป

3. เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัย แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง และนำเสนอข้อมูลให้กับผู้บริหารเพื่อใช้เป็นแม่บทในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในต่อไป

ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาปัญหาการบริหารงานและแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

จากภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 เอกสารที่ใช้ในการศึกษา คือ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2 การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งใน

ภาคตะวันออก ได้แก่ รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน

1.3 การศึกษาเอกสารรายงานการวิจัย เป็นกระบวนการค้นคว้า ทบทวน ตรวจสอบจากเอกสาร รายงานการวิจัย ซึ่งแหล่งข้อมูลเอกสารเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ

2. สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการสร้างแบบสัมภาษณ์อย่างมีจุดมุ่งหมาย กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลรายละเอียดที่ต้องการ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ (ความเที่ยงตรง) เป็นการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ตรงและครบถ้วนในสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการศึกษาคำถามจากการทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ประเด็นในการสัมภาษณ์ คือ ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการผลิตบัณฑิต 2) ปัญหาด้านการวิจัย 3) ปัญหาด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และ 4) ปัญหาการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม จากนั้นนำแนวคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายชื่อผู้ขึ้นทะเบียนผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ฝ่ายติดตามประเมินผล ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสัมภาษณ์ที่ตรวจแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เป็นการนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ รองคณบดี ผู้ช่วยงานคณบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ อาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก โดยการซักถามอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในประเด็นปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลที่นำมาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

6. จัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยการสนทนากันระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 7 คน ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มจะทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจะศึกษา หรือเป็นการสนทนาสามารถใช้ในการหาคำตอบที่ยังไม่ชัดเจนจากการสัมภาษณ์ได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือการศึกษาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก

7. การสังเคราะห์เนื้อหา เป็นการบรรยายสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย โดยใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการสรุปข้อค้นพบจากงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงรองคณบดี ผู้ช่วยงานคณบดี อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ยังไม่อิ่มตัว ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากบุคคลอ้างอิงตามที่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกเสนอมาตามเทคนิคการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball sampling)

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน สื่อ สิ่งพิมพ์ ตำรา เอกสารทางราชการ ข้อกำหนด กฎหมาย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียด ตรงกับจุดประสงค์มากที่สุด โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นการเฉพาะเจาะจงเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย

2.3 การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ในการวิจัยครั้งนี้ได้จัดการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 7 คน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการบันทึกการสนทนาในกระดาษ และเครื่องบันทึกเสียง หลังจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยจะทำการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียง แบบคำต่อคำออกเป็นบทสนทนาที่เป็นตัวอักษรด้วยตนเอง จัดข้อความที่ได้ให้เป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สรุปผลการวิจัยปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ

ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิตบัณฑิต

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการผลิตบัณฑิต เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ปัญหาการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษามีจำนวนน้อย 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน 3) ปัญหาอาจารย์ประจำหลักสูตรของคณะมีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการ 4) ปัญหาการรับผู้เรียนเข้าศึกษามีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่เป็นไปตามแผนผลิตบัณฑิต 5) ปัญหาการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อศิษย์เก่า ยังไม่ชัดเจน และ 6) ปัญหาการติดตามผลการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมเอกสาร/ หลักฐาน ตามลำดับ

2. ปัญหาด้านการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการวิจัย เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้

1) ปัญหาภาระงานสอนของคณาจารย์มีจำนวนมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย 2) ปัญหาจำนวนผลงานวิจัยของคณาจารย์มีจำนวนน้อย 3) ปัญหาการให้ทุนอุดหนุนการวิจัยสำหรับคณาจารย์ได้คนละ 1 เรื่องต่อปี 4) ปัญหาการทำงานวิจัยของคณาจารย์ดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามกำหนดระยะเวลา 1 ปี 5) ปัญหาการดำรงตำแหน่งบริหาร ทำให้มีความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น จึงไม่มีเวลาทำงานวิจัย และ 6) ปัญหาการติดตามผลการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมเอกสาร/ หลักฐาน ตามลำดับ

3. ปัญหาการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัย

แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้

- 1) ปัญหาจำนวนโครงการบริการวิชาการแก่สังคมมีจำนวนค่อนข้างน้อย
- 2) ปัญหาการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมโดยขาดการสำรวจความต้องการของชุมชน
- 3) ปัญหาการจัดเก็บเอกสารที่ไม่มีระบบฐานข้อมูลรองรับ
- 4) ปัญหาการดำเนินงานไม่ครบตามวงจรคุณภาพ PDCA คือ ขาดแผนการบริการวิชาการแก่สังคมและระบบการบริการวิชาการแก่สังคมที่ชัดเจน และ
- 5) ปัญหาการติดตามผลการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมเอกสาร/หลักฐาน ตามลำดับ

4. ปัญหาด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ดังนี้

- 1) ปัญหาการกำหนดหรือสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปะและวัฒนธรรมและการสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ
- 2) ปัญหาการดำเนินงานไม่ครบตามวงจรคุณภาพ PDCA คือ ขาดแผนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและการจัดโครงการบางโครงการไม่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการให้เห็นเป็นรูปธรรม
- 3) ปัญหาการจัดโครงการด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ซ้ำซ้อนกันทั้งในระดับสาขาวิชา ระดับภาควิชา และระดับคณะ เช่น โครงการสงกรานต์
- 4) ปัญหาสถานที่ในการจัดกิจกรรมที่มีไม่เพียงพอ และ
- 5) ปัญหาการติดตามผลการดำเนินงาน การเก็บรวบรวมเอกสาร/หลักฐาน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 สรุปผลการวิจัย แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ

ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปได้เป็น 4 ด้าน มีดังนี้

1. ด้านการผลิตบัณฑิต

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการผลิตบัณฑิต คณะควรมีการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้เรียนและคณาจารย์ภายในคณะในเรื่องของการตีพิมพ์ผลงานวิจัยหรือเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยการสร้างวัฒนธรรมให้ผู้เรียนเขียนบทความวิจัยตั้งแต่ระหว่างที่เรียน และนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อฝึกประสบการณ์ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการประกันคุณภาพภายใน ควรจัดให้มีรายวิชาว่าด้วย “การประกันคุณภาพการศึกษา” สำหรับผู้เรียนชั้นปีที่ 1 เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการดำเนินงานจัดกิจกรรม/โครงการตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน การคัดเลือกอาจารย์ประจำหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา ควรพิจารณารับอาจารย์ที่มีคุณวุฒิตรงหรือสัมพันธ์กับสาขาวิชานั้น ๆ การรับผู้เรียนเข้าศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ควรรับผู้เรียนเข้าศึกษาตามสัดส่วนของอาจารย์ประจำ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของการควบคุมวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ประจำ ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลศิษย์เก่า และจัดกิจกรรมให้ศิษย์เก่ามีส่วนร่วมและร่วมทำกิจกรรมร่วมกับผู้เรียนปัจจุบัน และสร้างวัฒนธรรมคุณภาพตามกระบวนการและวิธีการประกันคุณภาพภายในตามวงจร PDCA ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินงานและเก็บข้อมูล (Do) การประเมินคุณภาพ (Check) และการเสนอแนวทางการปรับปรุง (Act) เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความราบรื่น และนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ด้านการวิจัย

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการวิจัย คณะควรมีการสร้างจิตสำนึก และส่งเสริมให้

คณาจารย์เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำผลงานวิจัย โดยปรับการทำงานวิจัยให้ควบคู่ไปกับการสอน ด้วยการบูรณาการงานวิจัยกับงานการเรียนการสอน หรืออาจลดภาระงานสอนลง สำหรับอาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งบริหารควรบริหารงานควบคู่ไปกับการทำงานวิจัย เพื่อให้มีเวลาทำงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น คณะควรสร้างการตั้งรับเชิงรุกในการทำผลงานวิจัยโดยการสร้างขอบข่ายหัวข้อการวิจัย สร้างเครือข่าย และขับเคลื่อนศูนย์ความเป็นเลิศเพื่อสนับสนุนให้คณาจารย์ทำผลงานวิจัยอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน การให้ทุนอุดหนุนการวิจัยคณะควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และขอบข่ายหัวข้อในการทำวิจัย เพื่อเป็นการกำหนดแนวคิดและเกณฑ์ในการนำเสนอผลงานวิจัยที่ชัดเจน และสนับสนุนให้นักวิจัยรุ่นใหม่และนักวิจัยที่มีประสบการณ์ขอทุนอุดหนุนการวิจัยอย่างต่อเนื่อง หรือสนับสนุนให้คณาจารย์มีการสร้างทีมวิจัยร่วมกัน ระยะเวลาในการทำวิจัย คณะได้กำหนดให้งานวิจัย 1 เรื่องมีระยะเวลาในการทำวิจัยไม่เกิน 1 ปี และอาจารย์ 1 คน สามารถขอผลงานวิจัยได้ไม่เกิน 1 เรื่อง เห็นว่ามีความเหมาะสมแล้ว และในการติดตามผลการดำเนินงานด้านการวิจัย คณะควรมีการติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยทุกไตรมาสหรือ 3 เดือนต่อครั้ง

3. ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม คณะควรมีการบูรณาการโครงการบริการวิชาการแก่สังคมให้ตอบโจทย์ในหลาย ๆ ด้านในโครงการเดียวกัน และกำหนดพื้นที่ที่จะทำโครงการบริการวิชาการแก่สังคม เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนโดยการลงพื้นที่ที่ต้องการจัดโครงการบริการวิชาการแบบกัลยาณมิตรเพื่อให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชนนั้น และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนบริการวิชาการแก่สังคม โดยอาจจะเป็นโครงการ

ให้เปล่าที่ใช้ต้นทุนต่ำ หรือโครงการที่เก็บค่าลงทะเบียน และมีการกำหนดให้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนดให้ชัดเจน เพื่อนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาปรับปรุง มีการจัดทำเอกสารรายงานผลการติดตามการให้บริการวิชาการแก่สังคมในทุกไตรมาส และต้องทำให้เป็นวัฒนธรรมคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออก ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม คณะควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ศึกษาความต้องการในการพัฒนาด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของคณะ กำหนดเป้าหมายที่จะสามารถสร้างมาตรฐานหรือผลกระทบที่ชัดเจนต่อสังคม ชุมชนและผู้เรียน และกำหนดความสามารถด้านศิลปะที่เด่นที่สุดของคณะเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานคุณภาพด้านศิลปะและวัฒนธรรมของคณะ การจัดทำแผนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดและจัดสรรทุนหรืองบประมาณที่ชัดเจน มีกิจกรรมร่วมกับชุมชน โรงเรียน เพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับการบูรณาการเรียนการสอนกับการทำนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรม โดยการให้ผู้เรียนลงพื้นที่กับคณาจารย์ในการทำวิจัยและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ มีการจัดเวทีเสวนาเพื่อการพัฒนาการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ยั่งยืนร่วมกันระหว่างคณะกับชุมชนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และใช้สถานที่ของชุมชนนั้น ๆ ในการจัดกิจกรรมที่เป็นประเพณีของท้องถิ่น และการติดตามผลการดำเนินงาน ต้องมีการวางระบบเป็นวัฒนธรรมคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PCDA

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 อภิปรายผลปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

1. ปัญหาด้านการผลิตบัณฑิต

ปัญหาการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงานวิจัยของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งพบว่า ผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษามีผลงานวิจัยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติจำนวนน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เรียนทั้งหมดในระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก คณะมีจำนวนผู้เรียน แผน ข ที่ไม่ได้บังคับเรื่องการตีพิมพ์ผลงานวิจัยเป็นจำนวนมาก เมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้เรียนแผน ก และวารสารที่ผู้เรียนจะลงตีพิมพ์ได้นั้นต้องอยู่ในฐานข้อมูล TCI ทำให้ผู้เรียนหาวารสารในการลงตีพิมพ์ได้ยาก ประกอบกับเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน กำหนดให้นับเฉพาะผลงานวิจัยของบัณฑิตที่ตีพิมพ์ในปฏิทินที่ตรงกับปีการศึกษาที่มีการประเมิน จึงทำให้มีจำนวนผลงานวิจัยที่นำมาใช้ในการประเมินได้จำนวนน้อย ซึ่งปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554, หน้า 7) กล่าวถึง สถาบันที่เน้นการวิจัยขั้นสูงและผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาเอก หมายความว่า สถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะระดับปริญญาเอก และเน้นการทำวิทยานิพนธ์และการวิจัยรวมถึงการวิจัยหลังปริญญาเอก สถาบันเน้นการผลิตบัณฑิตที่เป็นผู้นำทางความคิดของประเทศ สถาบันมีศักยภาพในการขับเคลื่อนอุดมศึกษาไทยให้อยู่ในแนวหน้าระดับสากล มุ่งสร้างองค์ความรู้ ทฤษฎี และข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ สอดคล้องกับ คณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (2557, หน้า 12) ได้กล่าวถึงจุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน โดยระบุว่า

การมีผู้เรียนแผน ข จำนวนมาก เป็นอุปสรรคต่อการเป็นคณะที่เน้นการวิจัย สอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 19) ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน โดยระบุว่า จำนวนผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรที่เน้นการวิจัย (ปริญญาโท เฉพาะแผน ก และปริญญาเอก) ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยขั้นสูง และ สอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 23) ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต โดยระบุว่า ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ นานาชาติ และฐานข้อมูลอื่นที่ได้รับการยอมรับน้อย

2. ปัญหาด้านการวิจัย

ปัญหาภาระงานสอนที่มากเกินไปจนทำให้คณาจารย์อาจไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย ซึ่งพบว่าคณาจารย์มีงานวิจัยค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากคณาจารย์ของคณะส่วนใหญ่เป็นอาจารย์รุ่นใหม่จึงยังไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย และจำนวนผู้เรียนของคณะมีจำนวนมากและยังมีการจำกัดผู้เรียนให้เรียนกลุ่มละไม่เกิน 30 คนต่อห้องเรียน จึงทำให้คณาจารย์มีภาระงานสอนที่มากขึ้น ไม่มีเวลาในการทำวิจัย ตลอดจนการได้ค่าตอบแทนจากการสอนที่ต่ำกว่าการทำวิจัย ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2553, หน้า 9) ได้กล่าวถึงจุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์ประกอบที่ 4 การวิจัย โดยระบุว่า อาจารย์มีภาระงานสอนค่อนข้างมากจึงอาจละเลยในการให้ความสำคัญในการทำวิจัย จึงควรสร้างความตระหนักในการพัฒนางานวิจัยเพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอนและการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ และสอดคล้องกับ คณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (2554, หน้า 103)

ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการรายงานการประเมินตนเอง องค์กรประกอบที่ 4 การวิจัย โดยระบุว่า คณาจารย์และบุคลากร มีภาระงานสอนและงานประจำมาก จึงทำให้มีการนำเสนอโครงการวิจัยน้อย

3. ปัญหาด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปัญหาจำนวนโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งพบว่า อาจารย์ในภาควิชา มีการจัดโครงการบริการวิชาการแก่สังคมค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ทางคณะรับมาจากเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากอาจารย์มีภาระงานสอนที่มาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ คณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (2557, หน้า 240) ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์กรประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม โดยระบุว่า การมีส่วนร่วม ในการบริการวิชาการ ยังไม่ครอบคลุมบุคลากรทั้งคณะ และสอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 20) ได้กล่าวถึง จุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน องค์กรประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม โดยระบุว่า ขาดหลักฐานเชิงปริมาณในการประยุกต์ นำผลงานทางวิชาการ งานวิจัย องค์ความรู้ของบุคลากร สายอาจารย์ ไปเผยแพร่และร่วมมือกับชุมชนภายนอกในการต่อยอดองค์ความรู้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชน อย่างเป็นรูปธรรม

4. ปัญหาด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ปัญหาการสร้างมาตรฐานคุณภาพ ซึ่งพบว่า คณะยังไม่มีกำหนดหรือสร้างมาตรฐาน คุณภาพ ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน และยังไม่มีผลงาน เป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ทั้งนี้เนื่องจากคณะมีจำนวนโครงการด้าน การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ที่มีการเผยแพร่สู่สาธารณะและได้รับการยอมรับจากสังคมค่อนข้างน้อย ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 21) ได้

กล่าวถึง จุดอ่อนของการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน องค์กรประกอบที่ 6 การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม โดยระบุว่า ยังขาด การกำหนดหรือสร้าง มาตรฐานคุณภาพด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และมีผลงานเป็นที่ยอมรับ ในระดับชาติ จึงควรยกระดับโครงการ กำหนดมาตรฐานคุณภาพเข้าสู่โครงการ/ กิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม หรือหน่วยงานของคณะ ที่จัดกิจกรรมกับต่างชาติอยู่แล้ว

ตอนที่ 2 อภิปรายผล แนวทางพัฒนาการบริหาร งานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของมหาวิทยาลัย แห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียง

1. ด้านการผลิตบัณฑิต

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน เสนอให้แก้ปัญหาเรื่อง การตีพิมพ์หรือเผยแพร่ผลงาน วิจัยของผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา โดยการสร้างจิตสำนึก ให้กับผู้เรียนและคณาจารย์ภายในคณะในเรื่องของ การตีพิมพ์ผลงานวิจัยหรือเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยการ สร้างวัฒนธรรมให้ผู้เรียนเขียนบทความวิจัยหรือบทความ วิชาการตั้งแต่ระหว่างที่เรียน และนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อฝึกประสบการณ์ ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้อง กับ กระทรวงศึกษาธิการ (2558, หน้า 10) ได้กล่าวถึง ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ต้อง ได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติที่มี คุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการหรือนำเสนอต่อ ที่ประชุมวิชาการโดยบทความที่นำเสนอฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding) สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง (2559, หน้า 10) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ การสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนระดับปริญญาโท กำหนด ให้ผลงานวิทยานิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ ต้องได้รับการตีพิมพ์ หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับ

ให้ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ ที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือนำเสนอต่อที่ประชุมวิชาการโดยบทความที่นำเสนอ ฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ (Proceeding) ดังกล่าว อย่างน้อย 1 เรื่อง สำหรับการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนระดับปริญญาเอก กำหนดให้ผลงานดุษฎีนิพนธ์หรือส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ ต้องได้รับการตีพิมพ์หรืออย่างน้อยได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ ที่มีคุณภาพตามประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาวารสารทางวิชาการ สำหรับการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ อย่างน้อย 2 เรื่อง สอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายใน (2555, หน้า 19) แนวทางพัฒนา ของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์ประกอบที่ 2 การเรียนการสอน โดยระบุว่า ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาสำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์ที่หลักสูตร กำหนด เพื่อให้มี ผลการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นไปตามเกณฑ์ มาตรฐาน และสอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 23) ได้กล่าวถึง แนวทางพัฒนาของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต โดยระบุว่า สนับสนุนให้ ผู้เรียนระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ตีพิมพ์ผลงาน ที่มีคุณภาพในวารสารที่ได้รับการยอมรับให้เพิ่มมากขึ้น

2. ด้านการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายใน เสนอให้แก้ปัญหาเรื่อง ภาระงานสอนที่มากเกินไป จนทำให้อาจไม่มีเวลาในการทำงานวิจัย โดยการสร้าง จิตสำนึกและส่งเสริมให้คณาจารย์เห็นคุณค่า และ ประโยชน์ของการทำผลงานวิจัย โดยปรับการทำงาน วิจัยให้ควบคู่ไปกับการสอน ด้วยการบูรณาการงาน วิจัยกับงานการเรียนการสอน หรืออาจลดภาระงาน

สอนลง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ ธงชัย ยืนยง ศิริมาศ (2557, หน้า 3) ที่ได้กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ อันเป็นการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับ หลักการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ใน หมวด 4 มาตรา 24(5) ว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และ อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้” จากพระราชบัญญัติการศึกษา ดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้สอนเห็นแนวทางในการนำกระบวนการ วิจัยมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนให้สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น ผู้สอนและผู้เรียนในยุค ปฏิรูปการศึกษา ควรมีทักษะในการนำกระบวนการวิจัย ไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การบูรณาการการวิจัย กับการเรียนการสอนตามแนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา ต้องไม่ใช่การสอนในรายวิชาวิจัย ขั้นตอน การบูรณาการควรเริ่มจากการพิจารณารายวิชาที่สอน พร้อมกับออกแบบการจัดการเรียนการสอน โดยสอดคล้องกับกระบวนการวิจัยลงในกิจกรรมการเรียนการสอน ไว้ใน มคอ. 3 หรือ มคอ. 4 หมวดแผนการสอน และ การประเมินผล โดยระบุกิจกรรมการวิจัยไว้ให้ชัดเจน และควรมีขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการวิจัย และผลการวิจัยระหว่างผู้เรียนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน ขยายขอบข่ายของการเรียนรู้ด้วยวิธีวิจัยให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น และให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กระบวนการวิจัย ในวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วิชาที่สอนวิจัย และสอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2553, หน้า 9) ได้กล่าวถึง แนวทางพัฒนาของการดำเนินการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายใน องค์ประกอบที่ 4 การ

วิจัย โดยระบุว่า คณะควรสร้างความตระหนักในการพัฒนางานวิจัยให้กับคณาจารย์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน และการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ

3. ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายในเสนอให้แก้ปัญหาเรื่อง ความสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน ในเรื่องของการสำรวจความต้องการของชุมชน ก่อนจัดโครงการบริการวิชาการ แก่สังคม โดยการศึกษาความต้องการของชุมชนโดยการลงพื้นที่ที่ต้องการจัดโครงการบริการวิชาการ แบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้รับความร่วมมือที่ดีจากชุมชนนั้น ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548, หน้า 8) กล่าวถึง การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/ สังคมแห่งเรียนรู้ สถานศึกษาต้องร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกระดับร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งขององค์กร ที่ให้บริการทางการศึกษามีสถานภาพ เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/ สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (2555, หน้า 20) ได้กล่าวถึง แนวทางเสริมจุดแข็งของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน องค์กรประกอบที่ 5 การบริการวิชาการแก่สังคม โดยระบุว่า ควรมีการสำรวจความต้องการให้บริการทางวิชาการและนำมาเขียนโครงการ และมีการกำหนดแนวทางพัฒนาโครงการที่จะเชื่อมโยง และบูรณาการการบริการเป็นลักษณะห่วงโซ่คุณภาพที่สนองตอบความต้องการและเป็นที่ยอมรับของชุมชนภาคีรัฐภาคเอกชน หน่วยงานวิชาชีพและสังคม

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพภายในเสนอให้แก้ปัญหาเรื่อง การจัดโครงการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่มีความซ้ำซ้อนกัน มีการบูรณาการงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับกิจกรรมผู้เรียน และจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน โรงเรียน เพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 88) กล่าวว่า การเรียนรู้ในอนาคดมิใช่เป็นการศึกษาในระบบแต่เพียงอย่างเดียว ยังเป็นการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถจัดได้โดยบุคคล ครอบครัว สถาบันองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน และให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในทุกด้าน ทั้งการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ทำให้สภาพการจัดรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาเปลี่ยนไปตามสภาพความต้องการและจำเป็นของแต่ละชุมชน สังคมการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนดังกล่าวจึงต้องเปลี่ยนตามไปด้วย เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสนองตอบความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากร สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2554, หน้า 128) ได้กล่าวถึง การสนับสนุนให้มีการนำ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน และกิจกรรมนักศึกษา คือ มีการจัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน หรือบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งที่จัดโดยสถาบันและที่จัดโดยองค์กรนักศึกษา และสอดคล้องกับคณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัย แห่งหนึ่ง (2554, หน้า 73) ได้กล่าวถึง แนวทางเสริมจุดแข็งของการรายงานการประเมินตนเองมาตรฐาน ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยระบุว่า ส่งเสริมให้มีโครงการที่ปลูกฝังวัฒนธรรมด้าน

ต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมสำนึกรักษ์ประเพณีไทย การจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการผลิตบัณฑิต

1.1 คณะควรสร้างมาตรการผลักดันในเชิงนโยบายให้กับคณาจารย์และผู้เรียนในเรื่องของการตีพิมพ์หรือเผยแพร่งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 คณะควรจำกัดจำนวนการรับผู้เรียนเข้าศึกษาตามสัดส่วนของอาจารย์ประจำ เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ของการควบคุมวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ประจำ หรือมีข้อกำหนดเพิ่มเติมให้ผู้เรียน แผน ข ต้องนำงานนิพนธ์ไปตีพิมพ์ด้วย

2. ด้านการวิจัย

2.1 คณะควรสร้างมาตรการผลักดันในเชิงนโยบายให้อาจารย์เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการทำผลงานวิจัยด้วยการบูรณาการกระบวนการวิจัยกับการจัดการเรียนการสอน

2.2 คณะควรมีมาตรการในเชิงรูปธรรมที่จะสร้างบุคลากรให้เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ และนักวิจัยที่มีประสิทธิภาพ เพื่อขอทุนอุดหนุนอุดหนุนการวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถาบันอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

3.1 คณะควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชน หรือภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงานวิชาชีพ เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทาง และการจัดทำแผนการบริการทางวิชาการตามจุดเน้นและความเชี่ยวชาญของสถาบัน

4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

4.1 คณะควรมีการจัดกิจกรรมที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเรียนการสอน หรือบูรณาการการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเข้ากับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4.2 คณะควรมีการกำหนดตัวชี้วัดด้านศิลปะและวัฒนธรรม โดยการจัดทำแผนการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และมีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ระดับคณะ ของสถาบันอุดมศึกษา โดยการเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

2. ควรศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามระบบ CUPT QA ระดับหลักสูตร และระดับคณะ ของสถาบันอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ, (2558). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา. (2557). *รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา) คณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งประจำปีการศึกษา 2556*. ชลบุรี: คณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง.

คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน. (2553). *รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน คณะแห่งหนึ่ง ประจำปีการศึกษา 2552*. ชลบุรี: คณะแห่งหนึ่ง มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง.

- คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน. (2555). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน คณะแห่งนี้ ประจำปีการศึกษา 2554. ชลบุรี: คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้.
- คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้. (2554). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2553. ชลบุรี: คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้.
- คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้. (2554). รายงานการประเมินตนเอง เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสาม ประจำปีการศึกษา 2553. ชลบุรี: คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้.
- คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้. (2557). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2556. ชลบุรี: คณะแห่งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งนี้.
- ธงชัย ยืนยงศิริมาศ. (2557). คู่มือการบูรณาการพันธกิจ ปีการศึกษา 2557. เชียงใหม่: งานนโยบายและแผนและ ประกันคุณภาพการศึกษา วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยแห่งนี้. (2559). ประกาศมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เรื่อง การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2559. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยแห่งนี้.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2546). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559). (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับ อุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สหายบล็อก และการพิมพ์.